

La llengua valenciana en la justícia

Llevat les inevitables excepcions que confirmen la regla, ningú pot negar que els valencians som bona gent. Tan cortesos, educats, solidaris i empàtics resultem, que a la mínima ocasió en la que hi ha un castellarparlant present, encara que estiga vivint en València tota la seua vida i els valenciaparlants sigam majoria absoluta, respectuosament nos passem al castellà. A més, posseïm una magnífica capacitat d'adaptació i renúncia. Davant el poder i el centralisme, siga de Rei o de General, tots a una veu sempre hem ofrenat noves glòries i, lo que és pitjor, hem deixat d'ensenyar el valencià als nostres fills, per a donar-los més oportunitats i, de pas, evitar-los un estigma que els identifique com a llaurors o, a lo manco, com poblerrens. I és que la gent cultivada i culta, i en conseqüència la burgesia, i, per supòst, l'aristocràcia que encara no hi havia emigrat, solament podia ser-ho passant pel castellà. Aixina ho reflectia gràficament la lletra d'una coneguda cançó d'Al Tall: «uns nets que té el tio Canya/que són metges a València.../professors i gent lletrada./Quan a estiu vénen al poble./visiten el tio Canya/ i el pobre vell se'ls escolta/ parlant llengua castellana».

Forçosa o voluntàriament, en el millor dels casos el valencià s'ha via relegat a l'àmbit familiar. I davant de tant despropòsit, aixina com qui no vol la cosa, nos aventarem l'any 1932 l'adheriment a unes normes –encara que respectables com a treball intel·lectual-fetes en criteris foràneus, a la mesura i a l'interès d'uns altres. La fascinació que va produir no obstant va ser tan forta que la denominada llengua valenciana pels nostres clàssics va passar a tindre un nom convenientment amagat, i, encara que se nos va presentar com «nostra», en realitat resultava prou estranya. I com motius no faltaven, si algú gosava rebel·lar-se incomplint els mandats imposts, uns polítics, dels quals no puc ni vullc enrecordar-me, encara que siga en dubtable respecte constitucional, fa uns pocs anys varen blindar una lleislació en esta matèria que prohibix, castiga i reprimitx l'ús de la llengua valenciana pel sol fet d'haver segut normalisada en criteris estrictament valencians.

Al final, despuix d'al voltant de trenta anys d'inversió multimillonària en la promoció i ensenyança de «la nostra llengua» o eufemisme semblant, eixe curios híbrid lingüístic, tan científic com ho és la ingenieria, la cibernetica o la literatura de Mary Shelley en 'El modern Prometeo', seguix provocant perplexitat i fins a cert rebuig en els qui, per devoció o per obligació, intentem conèixer-lo.

El cas és que ni els milions ni l'adoctrinament han conseguit que el 'normalitzat' –valencià en la part que li correspon–, tinga hui en dia un us habitual en la vida quotidiana.

JOSÉ BONET NAVARRO
CATEDRÀTIC DE DRET PROCESSAL
(UEVG), ACADEMIC DE NUMERO DE LA
ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

pon el punt 3 del mateix artícl 142 que «las partes, sus procuradores y abogados, así como los testigos y peritos, podrán utilizar la lengua que sea también oficial en la Comunidad Autónoma en cuyo territorio tengan lugar las actuaciones judiciales, tanto en manifestaciones orales como escritas». En eixe sentit, l'artícl 12 de Llei 4/1983, de 23 de

novembre, d'us i 'ensenyament' del valencià ya dispoñia que «todos los ciudadanos tienen el derecho de poder dirigirse a la Administración de Justicia en la lengua oficial que estimen conveniente utilizar, sin que se les pueda requerir traducción alguna, y sin que de ello pueda seguirseles retraso o demora en la tramitación de sus pretensiones. 2. Todas las actuaciones, documentos y escritos, realizados o redactados en valenciano, ante los Tribunales de Justicia, y las que éstos lleven a cabo en igual lengua, tienen plena validez y eficacia».

Fa poc s'anunciava que la Generalitat encarregaria a la Direcció general de Política Llingüística una 'radiografía' sobre l'us del valencià en l'administració de justícia. Pero no cal ser molt gat cervical per a saber que el seu us més que escàs resulta 'inexistent' en la pràctica. Salvant al Tribunal de les Aigües de la Vega de València, que ha mantingut la llengua valenciana viva i en ple us, el valencià en la justícia no passa d'una mera anècdota. Si repassem les resolucions publicades últimament, l'únic orgue jurisdiccional que redacta sistemàticament sentències en «la nostra llengua» és un Jujat de Primera Instància de Gandia, el número 2, (veja's, entre algunes d'atres, resolucions de l'Audiència Provincial València, Secció 6ª, 141/2015, de 23 de juny; Secció 8ª, 331/2013, 22 juliol; Secció 10ª, 389/2015, 22 de juny; o Secció 11ª, 142/2015, 5 juny). I, apart d'açò i d'alguns pocs escrits de part, solament trobem una -o cap- resolució publicada en valencià, com la Sentència de l'Audiència Provincial de València, Secció 2ª, 584/2013, 19 de juny, en la que el

seu ponent (José María Tomás i Tío) resol –anulant- una apelació front a una sentència dictada pel «senyor jutge en pràctiques del Jujat d'Instrucció número 6 de Paterna» que condena a huitanta euros per incompliment de les obligacions familiars.

Davant d'este desert idiomàtic, convindria reflexionar. En lloc de la imposició i la repressió imperant fins ara, potser que fora més útil l'autocrítica sobre una 'normalització' que genera un estàndart lingüístic complicat, distant i alié als valencians. A lo millor resulta que eixa 'normalització' és tan 'científica' que provoca en els usuaris allò que narra la cançó d'Al Tall: «va obrir els ulls/ el xiquet del tio Canya/quan va sentir aquell mestre/parlant de manera estranya./Cada dia que passava.../anava collint els muscles per por a que el senyor mestre.../li fera alguna pregunta./Aguantà càstigs i renyes sens gosar d'obrir la boca i la escola va odia».

.. JOSÉ IBARROLA

Si i açò és aixina en general, llevat la importantíssima excepció del nostre milenari Tribunal de les Aigües, el valencià en l'àmbit de la justícia no passa de ser una mera i pobra anècdota. I això que el dret el tenim reconegut.

Encara que en principi s'usarà el castellà, l'artícl 142.2 de la Llei d'Enjuiciament Civil, en correlació al 231 de la Llei Orgànica del Poder Judicial, dispon que «los Jueces, Magistrados, Secretarios Judiciales, Fiscales y demás funcionarios de Juzgados y Tribunales podrán usar también la lengua oficial propia de la Comunidad Autónoma». Possibilitat que solament està condicionada a que els usuaris de la justícia no s'oponguen «alegando desconocimiento de ella que pudiere producir indefensión». I esta possibilitat es convertix en dret incondicionat quan es referix als usuaris de la justícia. Aixina, dis-